

Smrtka na svadbe (Dvorec)

Vo Dvorci sa konala kedysi veľká svadba. Ženil sa bohatý vdovec, ktorý už bol v rokoch, a bral si jednu mladú dievku z Biskupíc. Stoly sa prehýnali pod dobrotami, nešetřilo sa vínom ani sladkosťami, každý si bral, koľko chcel. Cigán pekne vyhrával, svadobníci dubasili, veselie bolo, ako sa patří.

Ako to už pri svadbách býva, nie každý každého pozná, a chvíľu trvá, kým sa všetci vzájomne z obidvoch strán osmelia, a aj keď sa nepoznajú, na svadbe musia byť k sebe ako jedna rodina.

Na konci stola – ďalej od mladých, bližšie k starým – sa posadila jedna tetka, ktorú si ľudia nevšimli, až kým nepřišli po sobáši z kostola. Každý si o nej myslel, že je to príbuzná z druhej strany – jedni že pochádza od nevesty, druhí že od ženicha. Lebo je neslušné do očí sa cudzej osoby vypytať, odkiaľ ste, či ste, čím vám je nevesta alebo mladoženich.

Tetka bola pekne oblečená, staršia osoba, už skoro bez zubov, trošku chudšia ako ostatné tetky, v čiernom ručníku, aký vo Dvorci aj v Biskupiciach nosia staršie ženy aj vtedy, keď idú na veselie. Každému sa zdala trochu známa, niektorým celkom blízka, a pretože sa sama od nikoho neodťahovala, zapadla medzi svadobníkov, akoby bola každému vlastnou stryňkou alebo krstnou mamou.

- Počujte, ktože nám to sedí na konci stola? – pýta sa starý svat, človek veľmi zhovorčivý, zvedavý, čo chcel poznať každého po mene.
- Ktože by to sedel? – nechceli dať najavo domácim, že voľačo nevedia, že voľakoho nepoznajú.
- To sú oná, ...akože sa volajú...naša tetka z Kochnáča, čo bývajú v tom starom dome!
- Ktože by to bol inší? – nechceli sa spraviť sprostejší ani Biskupičania, lebo je hanbou nepoznať si rodinu, aj keď je to rodina vzdialená. – To sú tá tetka zo Sliezskej osady, však viete – nášho sváčinka nebohej tetky sesternica, čo sme ich videli vlani v Kochnáči na pohrebe!

Svadobia sa teda naši svadobníci, núkajú sa vzájomne a muzika vyhráva. Biskupičania vynukujú Dvorčanov a tí zase Biskupičanov, núkajú jeden druhého, akoby zo svojho dávali, veselo košťujú také aj onakvé, dajú si nakladať masné aj sladké, pochutí im kyslé aj slané, nepohrdnu ostrejším – nuž ako na dobrej svadbe!

Ani naša tetka na konci stola sa nedala moc ponúkať, veru si s každým štrngla, aj riedke zuby, keď bolo treba, ukázala. Keď začali nosiť na stôl, aj z husi si kúsok vzala, aj z kuracinky okošťovala, všetko ako ostatní ľudia.

- Trtol jej odkrojte, trtol jej dajte! – kričal pripitý sváčko z Hrežd'oviec, ktorý sa s ňou najviac skamarátil, hádam preto, že si sedeli oproti a že bol z chlapov najstarší.
- Starý svat, počuj, kde si s tou fľašou, nalej nám ešte! – vykrikovali družbovia.
- A poponáhľaj sa, nech si toť s našou tetkou pripijeme!
- Aj nám, aj nám dolej! – vykrikovali ostatní, - nech sa s našou tetkou skamarátíme!

Keď sa išlo tancovať, mali družbovia s ňou ešte väčšiu roztopaš, lebo taký je u nás zvyk, že so starými tetkami na svadbe treba čo najviac špásovať – tie ti neublížia ani sa neurazia. Všetci sa s ňou dobre cítili, do polnoci ju mali za krstnú mamu, strynku, tetku z Kochnáča, tetinku, babku, babkinu sesternicu, švagrinú, sváckovu ženu, ba aj za rodnú sestru a mládenci ju radom brali do tanca. Nechcela nikomu robiť prieky, nuž len trochu vycerila zuby, potiahla si rožky na ručníku a išla. Sem tam si aj ona trochu zvýskla, sem tam si aj podskočila, ako to staršie ženy robievajú, aby sa nepovedalo, že kazia mladým náladu a že sa prišli na svadbu iba najesť. A keď starý sváčko z Hrežd'oviec, čo sedeli oproti nej, zase čosi smiešne povedali, čo sa ženám páči, ale čo sa nepatrí, aj sa veru z chuti rozchichotala a buchla sváčka po chrbte tak, až v ňom hrklo – nuž taká veselá špásovnička, aká by nemala chýbať pri nijakom svadobnom stole!

Krátko po polnoci, keď sa prví hostia začali zaujímať o výslužku, lebo im už deti pospali, a podaktorí sa už aj lúčili na cestu, prišlo novoženíchovi veľmi zle. Zakrútila sa mu hlava a musel si sadnúť na stoličku. Pravda je aj tá, že trošku viacej vypil, trošku viacej tancoval, ako bolo treba, nuž a najmä to, že bol už starším človekom, vdovcom, navyknutým skoršie chodiť spávať.

- Dajte mu na sluchy trochu alpy! – kričali svadobníci, čo sa trošku vyznali v chorobách.
- Vyveďte ho na vzduch, nech sa vyluftuje! – vykrikovali druhí.

Každý radil, ako vedel, a veru dohromady nevedeli nič, lebo novoženích len zalapal po vzduchu, chytil sa za srdce a aký bol starý, vystrel sa na dlážku neveste rovno pod nohy.

- Bože môj, ľudia ratujte! – vykričala nevesta.

Všetci svadobníci strípili, cigáni prestali hrať, starému svatovi vypadol pohár s vínom na dlážku, čo sa tak zľakol.

- Nechajte ho, to je už moja robota! – vstala zrazu tetka, čo ju všetci mali za krstnú mamu, strynku, tetinku, babku, babkinu sesternicu, švagrinú, sváckovu ženu alebo tetku z Kochnáča. Vstala od stola a napravila si ručník: - Položte mi ho sem!

Ženícha položili na lavicu, kázala ho prikryť plachtou a všetkých poslala preč.

- A ty moja, - obrátila sa na nevestu, - len ty choď pekne do kuchyne, daj si dom do poriadku a prichystaj si čierny rubáš na zajtra, pôjdeš oznámiť, čo sa stalo, pánkovi! Toto ostatné je už moja robota!

Až vtedy si ľudia spomenuli, čo sa u nás hovorí: „Keď sa starší vdovec žení, na konci svadobného stola vždy smrčka sedáva!“

Zdroj: Blažej Belák - Kamenné vráta (Príbehy z povodia Bebravy)

